

kunnen wij nog vermelden van houten beschoeiingen bij de Kalverpolders (M4,13,14) o.a. *Orthotrichum Lyelli* en *Pottia Heimii* (ook elders op dgl. substraat).

Op bomen

Iepen (*Ulmus*) in Wijde Wormer de bekende combinatie van *Tortula laevipila*, *Frullania dilatata*, *Homalothecium sericeum*, *Rhynchostegium confertum* en *Hypnum epressiforme* var. *filiforme*.

Op knotwilgen bij de Vuurlinie (Krommedijk tot Beverwijk) *Aulacomnium androgynum* (z.z. in Zaanstreek!) en op iepen in de Z.O. Beemster o.a. *Leucodon sciuroides*. Tenslotte lijkt me nog vermeldenswaard *Rhynchostegium megapolitanum* in weiland langs de Zaan bij de Julianabrug (Zaandijk) en uit de IJpolder, richting Sloterdijk (M4,14,14). Hiermede zijn de voornaamste facetten van de mosflora's van Zaanstreek en Waterland wel belicht. Erg rijk aan soorten is deze flora dus niet (het totale aantal bedraagt 84 Musci en 17 Hepaticae), maar op sociologisch gebied bleek een onderzoek ten volle de moeite waard te zijn en bovendien kwamen er nog enkele onverwachte vondsten uit de bus.

Summary

During six years the bryophyte flora of the region Zaanstreek and Waterland near Amsterdam in the province of Noord-Holland was studied. Especially a review of the mossflora of the marshes (peat moors) with their special combinations of higher plants is given. A table shows the relation between height above the level of the groundwater, pH and the composition of the vegetation (in the seven stages of succession, the figures indicate the percentage occurrence of the species in each stage;)

The amplitude of the species is indicated and especially the conduct of the *Sphagnum* discussed.

After a short discussion of the marshy hayfields a review of the mossflora of the dikes and roads is given, a flora divided into the following categories: Mosses of the clay (Dutch *zeeklei*) of peaty soil (*D. venig* substraat) of granit boulders and bricks, on walls, on roofs of factories, on wood along ditches and on the scarce trees.

In total 101 species (87 Musci and 17 Hepaticae) were noted, a number rather low owing to the intense cultivation of the region.

Met tekeningen van J.Landwehr.

Wim Meijer.

NOTITIES OVER DE MOSFLORA VAN VOORNE.

Ondergetekenden hebben half Juni tijdens een excursie van de Amsterdamse biologen o.l.v. Prof. Heijmans speciale aandacht aan de geheel onbekende Voornse mosflora besteed. De tweede van ons bezocht enkele klassieke plekken nogmaals met de Internationale plantensociologische excursie en in Juli particulier het Nieuwe water voor de derde maal. Vooruitlopend op een vollediger overzicht van onze vondsten geven we het belangrijkste weer.

De kalkrijkdom van de Voornse duinen komt in de mosflora tot uiting door het vrijrijkelijke voorkomen van *Encalypta contorta*, *Tortella flavovirens* en *Didymodon rubellus*

op verschillende plekken tussen Quakjeswater en Nieuwe water. *Ditrichum flexicaule* viel ons bij De Houten Paardjes in handen. Vochtige duinvalleities met *Schoenus nigricans* temidden van *Liguster*, tevens groeiplaatsen van *Herminium monorchis*, *Ophrys apifera*, *Gymnadenia*, *Equisetum variegatum* en *Ophioglossum vulgatum* bleken o.a. in het bezit te zijn van *Campylium stellatum* en *Fissidens adianthoides*.

In de duinberkenbosjes bij het Quakjeswater werden o.a. *Rhynchostegium confertum*, *Eurhynchium striatum* en *Zygodon viridissimus* verzameld. Interessanter was de door wind en konijnen kaal gehouden *Salix repens* begroeiing bij het Quakjeswater zelf. Met voorbedachte rade vonden we daar geleid door sociologische intuïtie *Moerckia Flotowiana*, die na grondig zoeken verzameld werd met mann., vr. ex. en met perianthen. Deze derde Moerckia-groeiplaats binnen 10 jaar in onze duinen ontdekt, werd door de internat. exc. o.l.v. Dr. Braun Blanquet opgenomen. We citeren uit dit juweeltje van een opname bodem sterk humeus zand, ongeveer 1 dm boven gr. waterspiegel, rijkelijke aanwezigheid van *Salix repens*, *Thrinchia hirta*, *Carex trinervis*, *Brunella vulgaris*, *Trifolium fragiferum*, *Hydrocotyle vulgaris* *Linum catharticum* en *Parnassia*, met ertussen verspreid o.a. *Herminium monorchis*, *Anagallis tenella*, *Carex serotina* en *Epipactis palustris*.

De 50% van de opgenomen m² bedekkende moslaag had de volgende samenstelling:

<i>Campylium polygamum</i>	23	<i>Moerckia Flotowiana</i>	+2	<i>Calliergonella</i>	+2
<i>Bryum inclinatum</i>	32	<i>Pellia Fabbriana</i>	12	<i>cuspidatum</i>	
<i>Riccardia pinguis</i>	12	<i>Brachythecium rutabulum</i>	+2		
<i>Drepanocladus aduncus</i> var. <i>polycarpus</i> fm <i>gracilescens</i>	12				

In de mooie vallei bij het Nieuwe water maken in de rijke *Orchis incarnata*-*Sturmia*-*Epipactis palustris*-weiden de mossen *Drepanocladus aduncus* var. *Kneiffii*, *Dr. lycopodioides*, *Campylium polygamum* en *Didymodon tophaceus*, een belangrijk deel van de vegetatie uit. Meer verspreid komen hier voor *Pellia Fabbriana*, *Riccardia pinguis*, *Proissia quadrata* (ook in de "Vallei van de keet" bij het Groene strand, gevonden) en enkele *Bryum*-soorten die we nog moeten determineren. In de richting van het Brede water vonden we in een *Populierenbosje* rijk kapselende *Mnium cuspidatum*.

Het Groene Strand leverde o.a. *Pottia Heimii* en *Didymodon tophaceus* tussen *Plantago Coronopus* e.a. halophyten op.

Langs de Ronde weiweg werd in het snelle voorbijgaan nog wat discussie verwekkende *Leucodon soluroides* van een boom geplukt.

Tenslotte zij nog vermeld dat de Heer Sipkes, onze terreingids, ons nog per jeep naar het binneneilandse veentje Maervliet bracht, waar in een "Sphagnetum" met *Parnassia* o.a. *Calliergon stramineum* en *Sphagnum acutifolium* verzameld werden.

Voorne heeft onze verwachtingen niet teleurgesteld!

W.D. Margadant
W. Meijer.